

“KDO VE, ČE ME BODO ČEZ DVAJSET LET ŠE HOTELI GLEDATI IN POSLUŠATI”

Izobraževanje na rob družbe izločenih skupin - mednje spada tudi skupina starejših - je tesno povezano z zagovarjanjem slednjih. V ta namen se sprašujemo tudi, kaj je družbena izločenost.

V »Aeldre Sagen« je petsto tisoč članov. Povprečna starost prostovoljcev je sedemdeset let

“Kdo ve, če me bodo čez dvajset let še hoteli gledati in poslušati”? se na predstavitvenem lističu velike in politično močne danske organizacije za vprašanja starejših in drugih starostnih skupin (dansko Aeldre Sagen) sprašuje slovita danska igralka, stara približno petdeset let. Zagledamo se v njeno svetlo polt, drobne rdeče pege, oči polne žara in se morda prvič v življenju vprašamo: “Saj res, kako pa bo, ko bomo stari? Nas bodo še upoštevali, nas bodo sploh slišali v tej družbi, ki je vsa obrnjena v sedanost? V družbi, ki ji je pogled v preteklost, in te imamo starejši v izobilju, odveč. V družbi zadihani od dohitevanja sprememb in utrujeni od stopicanja na mestu, ki jo tudi pogled v prihodnost obremenjuje. V družbi, v kateri srednje generacije želijo izstopiti iz medgeneracijske pogodbe s starimi in mladimi, ker imajo moči le še zase. „Res, kako bo, ko bomo stari... ali pa tudi, kako bo, ko bomo mladi.“ „Če si postavljate to vprašanje, se včlanite v Aeldre Sagen« se glasi odgovor. In doslej je od pet milijonov in pol Dancev to storilo približno petsto tisoč ljudi.

Izobraževanje v zameno za zaupanje in zvestobo

In vendar organizacija, ki naj bi ščitila svoje člane in druge ljudi njihove starosti, ne bi preživela, če ne bi v zameno za zaupanje svojim članom poleg zagovorništva ponudila še kaj več. To »več« je izobraževanje. Izobražujejo prostovoljce, zvečine starejše, stare v poprečju 70 let, četudi je organizacija namenjena ljudem vseh starosti. Izobraževalni programi so posvečeni pol temu, kar naj bi bilo delo prostovoljcev, pol pa vprašanjem, ki se dotikajo njih osebno. Tako so vrhu pravnih, organizacijskih, finančnih in vodstvenih vidikov organizacij civilne družbe, postopkov pridobivanja prostovoljcev in dela z njimi, odpuščanja prostovoljcev, organizacije dela v pisarni, itd. prostovoljci v Aeldere Sagen deležni tudi zdravstvenega prosvetljevanja, psihološkega znanja, ipd. Čas, ko bi ljudje želeli delati

prostovoljno zgolj iz želje, da pomagajo drugim, je minil. Prostovoljci se učijo angleščine in računalništva, komunikacije, javnega nastopanja, javnega pisanja in še kaj. To znanje potrebujejo zase, pa tudi za prostovoljno delo v številnih lokalnih odborih povsod po Danskem. Še več, prostovoljci Aeldere Sagen se izobražujejo zato, da lahko svoje znanje prenašajo na druge.

O izobraževalnih programih za petnajst tisoč prostovoljcev letno odloča odbor, v katerem sta dva zaposlena strokovnjaka in sedem prostovoljcev. Malce nenavadno z našega vidika, kajti naši programi nastajajo po predhodnih analizah potreb, v katere je vključeno vsaj sto vprašanih. Ali pa nastanejo na podlagi potreb, ki jih slutimo. Vsekakor pa drugače.

O družbeni izločenosti govorimo vse vprek

Ob vsem tem sem se vprašala, kaj pravzaprav družbena izločenost, o kateri slišimo na vsakem koraku, pomeni v današnjem času. Četudi se zdi pojav družbene izločenosti močno razpršen in zato težko opredeljiv, je dobro vedeti, da so obdobja sprememb neizogibno tudi čas, ko se rojeva in zlagoma širi nova družbena paradigma, tj. značilen skupek pojavov in zakonitosti. V marsičem je tako današnja obravnava družbene izločenosti podobna obravnavi revščine v 19. stoletju. Revščina je bila značilna za vstop v industrijsko obdobje, pred nastopom socialne države. Družbena izločenost pa danes zrcali krizo temeljev, na katerih je počivala industrijska družba in sicer desetletja po tistem, ko je revščina iz industrijske družbe že skoraj izginila. Tako revščino kot družbeno izločenost pa povezujemo - kot pravi francoski sociolog Robert Castel - z začasno in negotovo zaposlitvijo, s pomanjkanjem usposobljenosti, z negotovo prihodnostjo. Tako sta revščina nekoč, kakor družbena izločenost danes posledici materialnega odrekanja, moralne ponižanosti in predvsem "desocializacije" tj. umika socializiranosti onih, ki so se znašli na robu poglavitnih družbenih dogajanj brez možnosti participacije in odločanja. Takšnih skupin pa je, priznajmo si, vse več in več. Tudi starejši - vsaj glede na posamezne značilnosti družbene izločenosti - spadajo mednje. Zato je vprašanje danske igralke umestno. Da bi si zagotovili mesto v družbi, bodo starejši in prihodnji starejši potrebovali znanje, razumevanje svojega položaja in položaja drugih rodov. Potrebovali pa bodo tudi sposobne in usposobljene zagovornike. Prav to jim Aeldre Sagen, organizacija, ki sem jo nedavno obiskala v Kopenhagnu v okviru projekta PEFETE (Evropska platforma za vprašanja starejših), ponuja.